

ПРЕДГОВОР ОТ И. П. НЕУМИВАКИН

*„Докато очите виждат,
не разбираш какво е зрението.“*

Народна мъдрост

Подтикът да напиша тази книга бяха обстоятелства, които засягаха лично мен. Появиха се сериозни проблеми с очите...

Но ще започна отдалече.

Както знаят моите читатели, от 1959 година аз се занимавам с космическа медицина. Отначало ми беше поръчано да разработвам физиологична апаратура за следене показателите на здравето на космонавтите в полет. След това – комплектоване на аптечния набор за космонавтите. Отговорих, че съм се подготвял за хирург и не съм нито аптекар, нито фармацевт и няма да се занимавам с това, а освен това само с хапчета далеко няма да отлетиш. Един от присъстващите началници заяви: „Предлагаме ви работа, за която мечтаят хиляди хора. Представяте ли си последствията, ако се откажете от нея?“ Аз отговорих, че е излишно да ме заплашват, и помолих да ми дадат няколко дни, за да си съставя мнението за предстоящата работа.

Членовете на комисията се спогледаха и ми предоставиха исканото време.

След три дни представих на комисията следната схема. На голям кадастрон в центъра – кръг,

в който бе написано „аз“. От този кръг излизаха радиални лъчи, на които бяха написани всички изследователски институти на Министерството на здравеопазването, включително сексолозите и патологоанатомите. В частност, за проблемите, свързани със зрението на космонавтите, отговаряше институтът „Хелмхолц“. Членовете на комисията ме гледаха с недоумение, а аз пояснявам: „Според справка от института „Склифосовски“, от сто човека, които са излезли сутринта от дома си здрави, а до вечерта са попаднали в болница, повече от 70 % са постъпили с възпален апендикс. Тоест, това се е случило съвсем внезапно. Сега си представете, че космонавтът по време на полет получи това усложнение... Как смятате, таблетката ще помогне ли в този случай? – Мълчат, а аз продължавам: Ето затова специалистите трябва да ми дадат препоръки какво да предприемем с цел космонавтът по време на полет да не получи внезапна криза. Какво трябва да се направи, за да се постигне това? За този случай е нужно да се издаде заповед на министъра на здравеопазването за привличане на по двама – трима нестандартно мислещи специалисти от всеки институт, които, изпълнявайки основната си работа, ще ми дават съответните препоръки, отчитайки особеностите на космическия полет.“

След месец такава заповед беше издадена и на поредното заседание на комисията първият заместник-министър на здравеопазването Аветик Игнатиевич Бурназян заяви: „Тук виждам почти всички членове на научния съвет на министерството, един вид Министерство на здравеопазването в миниатюра. Всички ние присъстваме на създаването на нов отрасъл – космическа медицина.“

Моята основна задача беше да изуча що е то

„здрав човек“, къде са границите между функционалните възможности на човека при въздействието на екстремални стресови ситуации и какви са причините за поява на болестите.

За съжаление аз се сблъсках с това, че официалната медицина тогава (а и сега) разглежда човека като линейна система, разделена на сто различни части, и всеки се смята за специалист в своята област. Може би на земята това върши работа, но по време на полет какво трябва да се направи, ако възникне частен проблем? Аз поисках от тях да разглеждат своята специализация като част от целия организъм, където всичко е взаимосвързано и взаимозависимо. Около 1974 година се приближавах до извода, че няма отделни заболявания, има ги само техните названия. Много от работещите с мен колеги се съгласяваха, но само в рамките на космическата медицина. А в живота те продължаваха да се придържат към предишната схема на лечение на хората според специализацията си.

Тъй като нищо от средствата на официалната медицина не можеше да се използва при космически полети (заради масивната апаратура, трудността на експлоатацията, наличието на странични ефекти и много други проблеми), за разработването на методи и средства за осигуряване здравето на космонавтите се наложи разработване на нова цялостна система. От всички уреди и системи, разработвани от нас, някои не можеха засега да се използват в космическата медицина и ние ги предадохме на земното здравеопазване. По-надолу ви привеждам някои факти за това.

Например беше създаден препаратът фенибут на основата на аминокиселината фенилаланин, без която нервната клетка не може да работи. Този препа-

рат, без аналог в света, се отнася към групата на ноотропните средства, транквилизаторите с дневно действие. За съжаление в момента в Русия е разпространен фенибут дженерик (подобие на оригинала), който е зачислен към психотропните средства, а всъщност той няма никакво отношение към тях. Затова вие трябва да се снабдявате от аптеката само с фенибут на фирмата „Олайнфарм“ от град Рига. Между другото, това е едно от малкото лекарства, удостоени с Държавна награда.

При отчитане перспективата за провеждане на оперативна намеса при условията на космически полет аз предложих метод за извършване на операции практически без наркотични средства, изключвайки въвеждането на упойка. При този метод състоянието на пациента е стабилно, 10 – 15 минути след операцията с болния може да се разговаря и той да се премести в обикновена болнична стая, а не в реанимацията. Както беше показал опитът при работата на XX градска болница в Москва, от настанените в реанимация болни след операция, извършена по съществуващите методики, по правило голяма част имаха много усложнения. При предлагания метод без упойка в реанимацията беше настанен само един пациент, и то в много по-добро състояние. Използваният прибор се наричаше „Електроаналхезия“, в режима на електроанестезия се сваля синдромът на болката и се неутрализират всякакви стресови ситуации.

Само при този подход, без да смятаме смекчените методи, които подобряват здравето на хората, в същото време се икономисваха хиляди рубли. При провеждането на клиничните изпитания на този прибор главният реаниматор на страната заяви, че това е метод на бъдещата медицина, но все пак на-

прави всичко по силите си да не допусне серийното производство на уреда в държавата заради интересите на реанимационната практика.

Голямо внимание се отделяше на очните заболявания по време на космическите полети. Например космонавтът е развил конюнктивит. В условията на безтегловност капките на течния препарат са безполезни. Какво може да се направи?

Комплектоването на медицинските набори трябваше да отчита най-вероятните заболявания, а такъв опит не съществуваше. Наложих се да взема за модел условията за работа на специалистите от космическите войски, които работят в дълбоки подземни съоръжения с изкуствено осветление, което води до голямо натоварване на очите, приблизително имитиращо условията в кабината на летателния апарат. Тогава се запознах с главния офталмолог на космическите войски **Виталий Александрович Зверев**. Ние обсъждахме не само проблемите при лечението на конюнктивита, но и целия спектър на болестите, познати в офталмологията. Специалистите от този раздел на медицината търсеха причините за заболяванията на очите. Ние със Зверев достигнахме до извода, че заболяванията на зрението са следствие на някакво друго страдание в организма. *В действителност причината е в нарушаване на кръвообращението, спазми на мускулатурата в областта на шията, нарушаване на водно-солевия режим и други.* Разработената от В. А. Зверев методика за лечение практически на всякакви заболявания на зрението, без да се засягат очите, много години се прилага в космическата медицина и е доказала своята ефективност и достъпност. Но... и това предизвика отхвърляне от другите специалисти, а В. А. Зверев продължи своите изследвания и разработки в облас-

тта на нетравмиращото възстановяване на зрението и в сегашно време вече постигна големи успехи.

Преди десет години заради напредването на възрастта трябваше да ми оперират и двете очи от катаракта, което бе извършено в клиника „Святослав Фьодоров“. Предупредиха ме, че в едното око се развива усложнена глаукома, което може да доведе до дегенерация на ретината на зрителния нерв, тоест до слепота. Аз се обърнах към Зверев, в неговия център ми направиха амбулаторна операция на лицето, без да засягат очите, като преразпределиха потока на кръвта – насочиха част от кръвта не надолу, а нагоре, което подобри кръвоснабдяването на мозъчните структури, в частност на ретината и зрителния нерв. След два дни всички явления на усложнената глаукома преминаха, окото започна да вижда нормално. За мен поуката беше, че е трябвало много по-рано да се погрижа за очите си.

В книгите си постоянно повтарям, че трябва да се погрижим за здравето си не когато започне да ни боли, а когато нищо не ни боли. А самият аз върших точно обратното. През деня работех, а вечер на изкуствено осветление пишех книги, което се отрази на зрението ми.

Точно по същия начин повечето хора се отнасят лекомислено към здравето на очите си. Но независимо от уверенията на офталмолозите, че с помощта на капките и оперативната намеса в очите те достатъчно успешно поддържат и запазват зрението на пациентите си, стотици хора остават слепи след скъпоструващи операции.

По тази причина аз уговорих Виталий Александрович да вземе участие в написването на тази книга, за да ви разкажем за новия подход към запазването на зрението. Това е велик Божи дар за нас – да

виждаме околния свят, но за съжаление усещането за неговата ценност идва тогава, когато човек започва да губи зрението си. „Окото вижда света – и това, което не достига на света, за да бъде картина, и това, което не достига на картината, за да бъде самата себе си... Окото сътворява чудо, като открива на душата това, което съществува извън нея“, - казва френският философ *Морис Мерло – Понти*.

Окото е енергоинформационна връзка с външния свят, то е компютър, в който чрез всички цветове на дъгата се отразява цялостното вътрешно състояние на организма, не само грубата патология, но и незначителните функционални изменения. Това е така наречената ирисова диагностика – древен метод за определяне състоянието на здравето.

В офталмологията са класифицирани повече от 50 вида болести и тъй като всички те имат една и съща причина, в книгата ние се спираме основно на такива заболявания като глаукома и катаракта. Водата е източник на живота, но очите са основа на енергоинформационната връзка с околния свят, те са огледало на душата, по ириса с помощта на ирисовата диагностика може да се определи не само началото на функционални разстройства, но и патологичното им състояние. Очите са благодатното излъчване на светлината, радостта, в които искаш да се къпеш. Очите – те са твърдостта на погледа изпод вежди, от който ти се ще да се скриеш, да избягаш; очите – те са израз на печал, нещастие, които нерядко се срещат в живота; очите – когато зениците на говорещия с теб човек „шарят наляво и надясно“, говорят за неговата несигурност, неопределеност, лъжливост на личността; очите – когато

зениците на говорещия с вас човек гледат напред, това говори за неговата увереност, правдивост и оптимизъм.

Тъй като не съм офталмолог, помолих Виталий Александрович Зверев да опише характерните особености на различните заболявания на очите, както и някои възможности за отстраняването им, за което изразявам сърдечната си благодарност.

Ако спазвате всички препоръки, които ще намерите в книгата, ще имате щастието да виждате светлината през целия си живот. Но това трябва да се направи навреме.

Не се учудвайте, че нашите препоръки засягат не само зрението. Човешкият организъм е единно цяло, едното е свързано с другото, едното отговаря за другото.

Разберете това, скъпи мои читатели.

Желаем ви успех по пътя на запазване на здравето!

